



הכנסת

מרכז המחקר והמידע

שיטות מינוי שופטים לערכאות עליונות

– סקירה משווה –

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 91950

טל': 02 - 6408240 / 1

פקס: 02 - 6496103

www.knesset.gov.il/mmm

כתיבה: עו"ד דינה צדוק

אישור: עו"ד הודיה קין, ראש צוות

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

כ"א באייר תש"ע

5 במאי 2010

מבוא

מסמך זה נכתב לחבר הכנסת מיכאל בן-ארי, ומובאת בו סקירה משווה של הליך מינוי השופטים בכמה מדינות. לבקשת חבר הכנסת, הסקירה תתמקד בשיטת המינוי לערכאה העליונה במערכת המשפט. בכמה מדינות הבאנו מידע גם על שיטת המינוי לבית-המשפט לחוקה, למרות ייחודיותו של בית-משפט זה והשיקולים הייחודיים הנובעים מכך בכל הנוגע למינוי שופטים, משום שבישראל בית-המשפט העליון משמש למעשה גם בית-משפט לעניינים חוקתיים.

בישראל, לפי סעיף 4(א) לחוק-יסוד: השפיטה, "שופט יתמנה בידי נשיא המדינה לפי בחירה של ועדה לבחירת שופטים". הוועדה תורכב מתשעה חברים: שר המשפטים – העומד בראשה – ושר נוסף, נשיא בית-המשפט העליון ושני שופטים נוספים, שני חברי הכנסת ושני נציגי לשכת עורכי-הדין. בוועדה מיוצגות שלוש רשויות השלטון, הקואליציה והאופוזיציה וגורמים מקצועיים לא פוליטיים. הרכב זה אמור להבטיח שלשופטים שייבחרו תהיה רמה מקצועית גבוהה. ב-2008 התקבל תיקון לחוק בתי-המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, שקבע כי כדי למנות שופט לבית-המשפט העליון נדרש רוב של שבעה מחברי הוועדה. שופטים לערכאות אחרות ייבחרו בהצבעת רוב החברים שהשתתפו בהצבעה.

1. רקע

1.1. שיטות מינוי שופטים בעולם¹

בעולם נהוגות שיטות שונות למינוי שופטים אשר מושפעות, בין היתר, משיטת הממשל וממבנה מערכת המשפט בכל אחת מהמדינות. כל השיטות מבקשות להבטיח שוויון בהליך המינוי, העדר משוא פנים, עצמאות ואי-תלות של הרשות השופטת וכן יעילות ואיכות של ההכרעות המתקבלות בה.² ההבדלים בין השיטות למינוי שופטים באים לידי ביטוי הן בהבדלים בגורם המוסמך לבחור ולמנות את השופטים והן בכל הנוגע לתנאי הסף, לכישורים הנדרשים, למשך הכהונה ועוד. בהקשר זה, ככלל, יש הבדל בשיטת מינוי השופטים בין מדינות המשפט המקובל לבין מדינות המשפט הקונטיננטלי; בראשונות מתמנים לשופטים משפטנים מנוסים במינוי קבוע, ואילו באחרונות מתמנים משפטנים צעירים, מייד לאחר לימודיהם, לתקופת לימודים וניסיון, ואחריה הם מתמנים לערכאה ראשונה ומתקדמים לאורך הקריירה שלהם במערכת המשפט. לבתי-המשפט לחוקה במדינות האלה השופטים מתמנים לתקופות כהונה קצובות (בדרך כלל 9-12 שנים).³

¹ פרק זה וחלקים נוספים במסמך מסתמכים על מסמך קודם של מרכז המחקר והמידע של הכנסת, הליכי שימוע פרלמנטרי למועמדים לכהונת שיפוט, כתיבה: דינה צדוק, 4 במרס 2010, בקישור: <http://www.knesset.gov.il/mmm/doc.asp?doc=m02490&type=pdf>, תאריך כניסה: 4 במאי 2010.

² ראו למשל מסמך התייעצות (consultation paper) של משרד המשפטים של בריטניה הבוחן את שיטת מינוי השופטים לקראת רפורמה בתחום, וכולל נספח ובו סקירה משווה של שיטות מינוי השופטים במדינות בעולם:

"The Governance of Britain – Judicial Appointments", October 2007, at: <http://www.justice.gov.uk/docs/cp2507.pdf>, retrieved: March 18th, 2010.

³ ראו בהקשר זה: המכון הישראלי לדמוקרטיה, "הרשות השופטת – הסדרה חוקתית, מינוי שופטים, יסודות חוקתיים, נספח – הליך מינוי שופטים – מבט משווה", יוני 2003, עמ' 263, מופיע באתר המכון, בקישור: <http://www.idi.org.il/> PublicationsCatalog/Pages/BOOK_6013/Publications_Catalog_6013.aspx, תאריך כניסה: 24 בפברואר 2010.



הסמכות לבחור ולמנות שופטים מוקנית במדינות שונות לגופים שונים, ובהם הרשות המבצעת, הרשות המחוקקת או גוף עצמאי שתפקידו לבחור או למנות את השופטים באותה מדינה;⁴ לעתים סמכות הבחירה ו/או המינוי נתונה במשותף לשני גופים או יותר, או שהיא נחלקת לשני גופים – אחד מוסמך לבחור את השופטים ולשני נתונה הסמכות לבצע את המינוי רשמית. במדינות רבות, מלבד הגופים שיש להם סמכות רשמית בהליך הבחירה והמינוי, יש גופים נוספים המעורבים בהליך זה – בעיקר בהצעת מועמדים לגוף המוסמך לבחור או למנות; מידת השפעתם של גופים אלו שונה בכל מדינה ומדינה.

יש לציין כי **במועצת אירופה** (Council of Europe) הוצאה ב-2007 **חוות דעת לא מחייבת** בנושא מינוי שופטים.⁵ לפי חוות הדעת, **ראוי שהסמכות למינוי שופטים לערכאות רגילות** (להבדיל מבתי-משפט לחוקה) **לא תינתן לפרלמנט**, בשל החשש ששיקולים פוליטיים יגברו על השיקולים המקצועיים בבחירת המועמד.⁶ אשר לבסיס המינוי – מומלץ לקבוע ולפרסם קריטריונים אובייקטיביים למינויים כדי להבטיח שהמינוי ראוי ומבוסס על כישוריו של המועמד (merit).⁷

בחוות הדעת מובאות המלצות בדבר **הרכבן של מועצות לעניינים שיפוטיים** – גופים בעלי סמכות בחירה או מינוי של שופטים או השפעה על בחירתם. לפי חוות הדעת, **רצוי שמרבית חברי המועצה יהיו שופטים** או ייבחרו על-ידי המערכת המשפטית, ויתר החברים ייבחרו על-ידי הפרלמנט (כדי להבטיח את הגליטימציה הדמוקרטית של המועצה), אך לא יהיו חברי פרלמנט מכהנים.⁸

עם זאת, מדינות רבות באירופה אינן עומדות בהוראות חוות הדעת, הן בכל הנוגע להרכב המועצות והן בכל הנוגע למעורבות הפרלמנט במינוי השופטים, כפי שיפורט בגוף המסמך.

1.2. עיקר ממצאי הסקירה

במסמך בחרנו להציג את שיטת המינוי בתשע מדינות – אוסטרליה, יפן, אירלנד, שבדיה, גרמניה, ליטא, ארה"ב, ספרד וצרפת – **המדגימות שיטות מינוי שונות**.

נוסף על כך, בנספח א' למסמך הובאו שיטות המינוי לבית-המשפט העליון בכמה מדינות שלא נסקרו בהרחבה במסמך.

מהסקירה עולה כי **הסמכות לבחירה ולמינוי של שופטים נתונה לרשות המבצעת באוסטרליה, ביפן, באירלנד, בשבדיה ובגרמניה** (לערכאות העליונות). באירלנד, בשבדיה ובגרמניה יש מעורבות של הרשות השופטת בתהליך המינוי, אשר באה לידי ביטוי בין בהצעת מועמדים ובין במתן חוות דעת על מועמדים שהוצעו. **בליטא הסמכות למינוי שופטים** (הן לבית-המשפט העליון והן לבית-המשפט לחוקה) נתונה **לרשות המחוקקת** – הפרלמנט (וכך גם בנוגע למינוי שופטים לבית-המשפט לחוקה בגרמניה). **בארה"ב**

⁴ Ibid; Allan R. Brewer-Carías, "The Question of Legitimacy: How to Choose the Judges of the Supreme Court", in: Ingolf Pernice, Juliane Kokott and Cheryl Saunders (eds.): *The Future of the European Judicial System in a Comparative Perspective* (Nomos 2006), pp. 153-182, available on European Constitutional Law Network (ECLN) website, at: http://www.ecln.net/index.php?option=com_content&task=view&id=21&Itemid=39, retrieved: February 24th, 2010.

⁵ European Commission for Democracy through Law (Venice Commission), "Judicial Appointments – Report adopted by the Venice Commission at its 70th Plenary Session (Venice, March 16th-17th 2007)", Opinion No. 403/2006, CDL-AD(2007)028, June 22nd, 2007, at: [http://www.venice.coe.int/docs/2007/CDL-AD\(2007\)028-e.pdf](http://www.venice.coe.int/docs/2007/CDL-AD(2007)028-e.pdf), retrieved: February 25th, 2010.

⁶ סעיף 47 לחוות הדעת.

⁷ סעיף 37 לחוות הדעת.

⁸ סעיפים 29 ו-32 לחוות הדעת.



יש סמכות משותפת לרשות המבצעת (הנשיא) **ולרשות המחוקקת** (הסנאט): הנשיא מציע מועמד, הסנאט מאשר את המינוי והנשיא ממנה אותו באופן פורמלי. מנגד, **בספרד ובצרפת בחירת השופטים נעשית בידי גוף בוחר** – מועצה לעניינים שיפוטיים אשר חברים בה נציגים מהרשות השופטת; בספרד רוב חברי הגוף הבוחר הם שופטים, ואילו בצרפת חברים בו הנשיא ושר המשפטים ואין בו רוב לשופטים.

1.3. מינוי שופטים במשפט העברי⁹

במשפט העברי במהלך השנים הופעלו שיטות מגוונות למינוי שופטים, והן השתנו לפי הנסיבות, הזמן והמקום. בתקופות ובקהילות מסוימות **מינוי הדיינים נעשה על-ידי ראשי הקהילות "מלמעלה"**. לדברי ד"ר מיכאל ויגודה, יתרונה של שיטה זו הוא שהדיין אינו תלוי בבני הקהילה והדבר מקל עליו להימנע ממשוא פנים, אך חסרונה הוא שעלול להיווצר ניכור בין הדיין לבין הקהילה. **מנגד**, בתקופות ובקהילות אחרות, כאשר לא היה שלטון מאורגן וריכוזי, **בני הקהילות הם שבחרו את הדיינים**; יתרונה של שיטה זו היא שהדיין נבחר מתוך הקהילה, והוא רגיש לבעיות ולמצוקות שבה.

למשל, **בישראל ובבבל בתקופת התלמוד ואחריה** מינוי הדיינים היה מסור למנהיגי הקהילות¹⁰ ולקהילה לא היה בכך חלק. לעומת זאת, **באירופה ובמדינות צפון אפריקה** חברי הקהילות בחרו את הדיינים, והם לא התמנו.

בקהילות ספרד הדיינים נבחרו מדי שנה בעת בחירת שאר נושאי המשרות בקהילה; ככל הנראה לא מדובר בבחירה ישירה של בני הקהילה, אלא בבחירה על-ידי גוף בוחר – "ברורים". בחירות עקיפות על-ידי גוף בוחר היו נהוגות גם בקהילות **פולין, ליטא ורוסיה הלבנה** על-פי פרוצדורת בחירה פורמלית. לעומת זאת **באשכנז** לא היתה פרוצדורה מסודרת למינוי דיינים, ומי שהיה דמות תורנית ידועה באזור מסוים – היו פונים אליו בבקשה לשמש דיין של אותו מקום.

⁹ פרק זה מבוסס על שני מאמרים של ד"ר מיכאל ויגודה, ראש תחום המשפט העברי במשרד המשפטים:

▪ "מינוי שופטים – אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם", פרשת דברים, תשס"ב, גיליון מס' 83, **דעת** – אתר לימודי יהדות ורוח, בקישור: <http://www.daat.ac.il/mishpat-ivri/skirot/83-2.htm>;

▪ "בתי הדין ומינוי הדיינים במשפט העברי", **מחניים** 12 (א) תשנ"ו, בקישור: <http://daat.ac.il/daat/kitveyet/mahanaim/vigoda.htm>, תאריך כניסה: 17 במרס 2010.

¹⁰ הנשיא (בארץ-ישראל) וראש הגולה או ראשי הישיבות (בבבל).



2. אוסטרליה

לפי חוקת אוסטרליה, **המושל הכללי** (נציג המלכה) ימנה את שופטי בתי-המשפט הפדרליים לפי עזת הממשלה (Governor General in council).

בית-המשפט העליון הפדרלי (High Court of Australia) הוא ערכאת ערעור עליונה במערכת המשפט הפדרלית, והוא מוסמך לדון גם בשאלות בעלות משמעות פדרלית וחוקתית; מכהנים בו נשיא ושישה שופטים.¹¹ **הליך המינוי אינו מפורט בחקיקה**; בחוק בית-המשפט העליון (High Court of Australia Act)¹² נקבע רק כי כאשר מתפנה משרת שיפוט בבית-המשפט – **על שר המשפטים הפדרלי** (Attorney General) **להתייעץ עם שרי המשפטים של המדינות** בדבר המינוי.¹³

בשנת 2009 בדקה ועדה של הסנאט האוסטרלי את שיטת המשפט באוסטרליה, ובתוך כך את שיטת מינוי השופטים. בדוח שהגישה הוועדה בדצמבר 2009 מתואר הליך מינוי השופטים בפועל וניתנות המלצות בדבר אפשרויות לשינוי ההליך.¹⁴ **הליך המינוי של שופטים לבית-המשפט העליון הפדרלי לפי הדוח:**

- שר המשפטים הפדרלי פונה אל גורמים רבים בבקשה שימליצו על מועמדים; מלבד ההתייעצות עם שרי המשפטים של המדינות כמתחייב על-פי חוק, השר פונה בין השאר אל שופטי בית-המשפט העליון הפדרלי, אל נשיאי שאר הערכאות הפדרליות ונשיאי בתי-המשפט הגבוהים של המדינות והטריטוריות, לשכות עורכי-הדין של המדינות והטריטוריות ודיקנים של בתי-ספר למשפטים.
- על המועמדים לעמוד בתנאי הסף הקבועים בחוק.¹⁵
- שר המשפטים בודק את כל המועמדים הכשירים וממליץ בפני הממשלה בנוגע לכל משרה פנויה על המועמד המתאים ביותר לדעתו. הממשלה ממליצה על המועמד הנבחר בפני המושל הכללי,¹⁶ והוא שמבצע את המינוי רשמית.

לאחר שהוועדה הביאה בחשבון עמדות שונות שהוצגו בפניה בנושא, היא קבעה בדוח כי **אין בדעתה להמליץ על שינוי שיטת המינויים** לבית-המשפט העליון הפדרלי או על הקמת גוף מייעץ למינויים שיפוטיים (judicial advisory commission). מנגד, **הוועדה המליצה להגביר את השקיפות** בהליך המינוי לבית-המשפט העליון הפדרלי **ולהבטיח כי בחירת המועמדים תיעשה על בסיס מצוינות** (merit).

¹¹ אתר בית-המשפט העליון של אוסטרליה בקישור: http://www.hcourt.gov.au/about_01.html, תאריך כניסה: 9 במרס 2010.

¹² High Court of Australia Act 1979, at: http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/consol_act/hcoaa1979233/index.html, retrieved: March 9th, 2010.

¹³ סעיפים 5-6 לחוק בית-המשפט העליון של אוסטרליה.

¹⁴ The Senate Legal and Constitutional Affairs References Committee, "Australia's Judicial System and the Role of Judges", December 2009, at: http://www.aph.gov.au/SENATE/committee/legcon_cte/judicial_system/report/index.htm, retrieved: March 9th, 2010.

¹⁵ תנאי הסף בנוגע לשופטים בבית-המשפט העליון הפדרלי: כהונה כשופט פדרלי או כשופט באחד מבתי-המשפט במדינות או בטריטוריות, או הסמכה להופיע כעורך-דין בפני בית-המשפט העליון הפדרלי או בפני בית-משפט עליון של מדינה או טריטוריה במשך חמש שנים לפחות. סעיף 7 לחוק בית-המשפט העליון של אוסטרליה.

¹⁶ יצוין כי הממשלה אינה חייבת לקבל את המלצתו של שר המשפטים, והיא רשאית לבחור במועמד אחר. ראו:

Rachel Davis and George Williams, "Critique and Comment – Reform of the Judicial Appointments Process: Gender and the Bench of the High Court of Australia", *Melbourne University Law Review*, [2003] 32, at: <http://www.austlii.edu.au/au/journals/MULR/2003/32.html>, retrieved: March 9th, 2010.



מינוי שופטים ביפן הוא בסמכות הממשלה (cabinet); בפועל מדובר בראש הממשלה.¹⁸

בית-המשפט העליון של יפן הוא ערכאת ערעור עליונה, והוא מוסמך לדון גם בעניינים חוקתיים. בית-המשפט העליון מורכב מנשיא ו-14 שופטים; השופטים מכהנים עד גיל 70.

נשיא בית-המשפט העליון ממונה על-ידי הקיסר לפי בחירת הממשלה.¹⁹ הממשלה ממנה את שאר שופטי בית-המשפט העליון, ומינוים מאושר (attested) על-ידי הקיסר.²⁰

כל מינוי לבית-המשפט העליון נבחן מחדש במעין משאל-עם במסגרת הבחירות הכלליות לבית-הנבחרים של יפן שנערכות לאחר המינוי. בחינה מחודשת נערכת לכל אחד מהשופטים אחת ל-10 שנים במסגרת הבחירות הכלליות.²¹ שופט יועבר מתפקידו רק אם רוב המצביעים תומכים בכך. מעולם לא הועבר שופט מתפקידו בדרך זו.

4. אירלנד²²

מינוי שופטים לכל הערכאות השיפוטיות²³ באירלנד, ובכללן בית-המשפט העליון, הוא בסמכות פורמלית של נשיא המדינה, לפי בחירתה המחייבת של הממשלה;²⁴ השופטים מכהנים עד גיל 70.

מי שאינו מכהן כשופט ומבקש להתמנות **לבית-המשפט העליון** של אירלנד (המשמש ערכאת ערעור עליונה וכן בית-משפט לעניינים חוקתיים) או לערכאה שיפוטית אחרת, יפנה אל **המועצה המייעצת למינוי שופטים** (Judicial Appointments Advisory Board) שהוקמה לפי חוק בתי-המשפט ובעלי תפקידים שיפוטיים (בפרק זה: החוק).²⁵ תפקיד המועצה להמליץ לשר המשפטים,²⁶ לכל משרת שיפוט

¹⁷ המידע בפרק זה מבוסס, כאשר לא צוין אחרת, על אתר בית-המשפט העליון של יפן, בקישור: <http://www.courts.go.jp/english/system/system.html>, תאריך כניסה: 3 במרס 2010.

¹⁸ David S. Law, "The Anatomy of a Conservative Court: Judicial Review in Japan", 87 *Texas Law Review* (2009), 1545, p. 1550, at: <http://www.texasrev.com/sites/default/files/issues/vol87/pdf/law.pdf>, retrieved: March 3rd, 2010.

¹⁹ סעיף 6 לחוקת יפן; תרגום החוקה לאנגלית מופיע באתר בית-הנבחרים של יפן, בקישור: <http://www.sangiin.go.jp/eng/law/tcoj/index.htm>, תאריך כניסה: 3 במרס 2010.

²⁰ סעיפים 7 ו-79 לחוקה וסעיפים 39-40 לחוק בתי-המשפט של יפן (Court Act); תרגום החוק לאנגלית מופיע בקישור: <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=1853&vm=02&re=02>, תאריך כניסה: 3 במרס 2010.

²¹ סעיף 79 לחוקה.

²² פרק זה מבוסס, כאשר לא נאמר אחרת, על המקורות האלה:

- Supreme Court of Ireland website, at: <http://www.supremecourt.ie/supremecourt/sclibrary3.nsf/pagecurrent/225D8212CD9DEDE880257315005A41A5?opendocument&l=en>;
- Judicial Appointments Advisory Board, "Annual Report 2008", at: [http://www.courts.ie/Courts.ie/library3.nsf/\(WebFiles\)/A0F32FE287A3F5DD802575E5005720E0/\\$FILE/JAAB%20Annual%20Report%202008.pdf](http://www.courts.ie/Courts.ie/library3.nsf/(WebFiles)/A0F32FE287A3F5DD802575E5005720E0/$FILE/JAAB%20Annual%20Report%202008.pdf).

²³ הערכאות השיפוטיות באירלנד: בית-המשפט העליון; בית-המשפט הגבוה (High Court); בית-המשפט האזורי (Circuit Court); ובית-המשפט המקומי (District Court). יצוין כי כל ערכאה (חוץ מבית-המשפט העליון) נחשבת בית-משפט אחד אשר יושב בכמה מקומות שיפוט, ולכן לכל ערכאה יש נשיא אחד.

²⁴ סעיפים 13(11) ו-35(1) לחוקת אירלנד; נוסח החוקה מופיע בקישור: [http://www.supremecourt.ie/supremecourt/sclibrary3.nsf/\(WebFiles\)/242860F2D11AFE5B802573160045FD06/\\$FILE/Constitution%20of%20Ireland_English.pdf](http://www.supremecourt.ie/supremecourt/sclibrary3.nsf/(WebFiles)/242860F2D11AFE5B802573160045FD06/$FILE/Constitution%20of%20Ireland_English.pdf)

²⁵ Courts and Court Officers Act, 1995, as amended; Text of the act as enacted, at: <http://www.irishstatutebook.ie/1995/en/act/pub/0031/print.html>, retrieved: March 11th, 2010.



פנויה, על מועמדים העומדים בתנאי הסף.²⁷ המועצה היא בעלת תפקיד מייצע בלבד, אך כשהממשלה מבקשת להמליץ לנשיא על מועמד למשרה שיפוטית, עליה לשקול קודם כול את מועמדותם של מי שהמועצה המליצה על מינויים.

לעומת זאת, אם בדעת הממשלה להמליץ לנשיא למנות אדם שכבר מכהן בתפקיד שיפוטי (בבית-המשפט הגבוה, האזורי או המקומי) לתפקיד שיפוטי בערכאה גבוהה יותר (בית-המשפט העליון או בית-המשפט הגבוה), ההוראות בדבר פנייה אל המועצה המייעצת אינן חלות. יצוין כי בבואה להמליץ לנשיא המדינה על מינוי נשיא לאחת הערכאות השיפוטיות, על הממשלה לשקול קודם כול את התאמתם של שופטים מכהנים.

הרכב המועצה:²⁸ (1) נשיא בית-המשפט העליון (אשר יעמוד בראש המועצה); (2) נשיא בית-המשפט הגבוה; (3) נשיא בית-המשפט האזורי; (4) נשיא בית-המשפט המקומי; (5) היועץ המשפטי לממשלה (Attorney General); (6) נציג אחד של כל אחת משתי לשכות עורכי-הדין של אירלנד (אחד Barrister ואחד Solicitor); (7) עד שלושה אנשים נוספים שמינה השר בשל מומחיותם בתחומי המסחר, הכספים או המינהל, או בעלי ניסיון כצרכני השירותים שמספקים בתי-המשפט.

בנוגע לדיוני המועצה נקבעו בחוק ההוראות האלה:²⁹

- דיוני המועצה והחומר המוגש לה יהיו חסויים ולא יפורסמו.
- המועצה לא תמליץ על מי מחבריה לכהונת שיפוט, זולת היועץ המשפטי לממשלה, ובמקרה כזה הוא לא ישתתף בדיוני המועצה.
- לפי החוק, המועצה רשאית לקבוע את נוהלי העבודה שלה. בנוהלי המועצה נקבעו הוראות אלו:³⁰
 - בדיוני המועצה נדרש קוורום של רוב חברי המועצה;
 - ההצבעה בדיוני המועצה תהיה בהרמת ידיים;
 - החלטות יתקבלו ברוב של החברים הנוכחים בישיבה;
 - כאשר הקולות שקולים, ליושב-ראש יהיה קול נוסף מכריע.

²⁶ Minister for Justice, Equality and Law Reform.

²⁷ תנאי הסף למועמד למשרת שיפוט: (1) בעבודתו המשפטית הראה את הכישורים המתאימים הדרושים לכהונה הרלוונטית; (2) בעל אופי ומזג מתאימים; (3) מתאים לתפקיד בשאר המובנים (is otherwise suitable); (4) מתחייב להשלמת הכשרה כפי שידרוש נשיא בית-המשפט שאליו הוא מבקש להתמנות.

²⁸ סעיף 13 לחוק.

²⁹ סעיפים 17-18, 20 ו-23 לחוק.

³⁰ הנהלים מופיעים כנספח לדוח השנתי של המועצה, לעיל הערה 22, בעמודים 19-21.



הסמכות למנות שופטים בשבדיה היא בידי הממשלה. חוקת שבדיה קובעת במפורש כי כל המינויים ייעשו מתוך התחשבות בשיקולים אובייקטיביים בלבד, כגון כישורים והצטיינות.³²

את הגיוס הראשוני של שופטים לערכאות הנמוכות עושה מינהל בתי-המשפט (Domstolsverket), באמצעות גוף במינהל הממונה על-ידי הממשלה וחברים בו שופטים, פוליטיקאים ובעלי מקצועות משפטיים. הגיוס הראשוני נעשה בדרך כלל מייד לאחר סיום לימודי התואר השני במשפטים, והמועמד מתקבל במעמד זמני להכשרה באחד מבתי-המשפט בערכאה ראשונה. מינהל בתי-המשפט מקדם את השופטים בסיוע מועצה מייעצת,³³ המורכבת משופטים בכירים ומנציגי עובדים. המינוי הרשמי נעשה, כאמור, על-ידי הממשלה.

בית-המשפט העליון של שבדיה הוא ערכאת ערעור עליונה במערכת בתי-המשפט הכללית.³⁴

כאמור, הממשלה ממנה את שופטי בית-משפט זה, והיא מוסמכת גם למנות את אחד השופטים לנשיא בית-המשפט.³⁵ הליך המינוי:³⁶

- שלושה משופטי בית-המשפט העליון, שבחרו לשם כך שופטי בית-המשפט, מגבשים רשימת מועמדים.
- כל שופטי בית-המשפט העליון דנים ברשימה שגובשה, ונשיא בית-המשפט מגיש רשימת מועמדים למשרד המשפטים.
- אם למשרד המשפטים יש מועמד משלו, יתנהל משא-ומתן בעל-פה בין המשרד לבין בית-המשפט. על-פי רוב המועמד שבית-המשפט מציע הוא שמתקבל.
- לאחר שהתגבשה הסכמה לא פורמלית בדבר המועמד, שר המשפטים מופיע בעצמו לפני כל שופטי בית-המשפט העליון ומציג את המועמד.
- לבסוף הממשלה מבצעת את המינוי הרשמי.

³¹ המידע בפרק זה מבוסס, כאשר לא צוין אחרת, על אתר מערכת בתי-המשפט של שבדיה, בקישור: http://www.domstol.se/templates/DV_InfoPage_2330.aspx, וכן על שני המקורות האלה:

- "The Governance of Britain – Judicial Appointments", supra note 2, p. 69;
- John Bell, "Judicial Appointments: Some European Experiences", Cambridge, October 2003, at: <http://www.law.cam.ac.uk/faculty-resources/10000865.doc>.

³² סעיף 9 בפרק 11 ל-Instrument of Government Act (אחד מארבעה חוקי-יסוד המהווים את חוקת שבדיה); תרגום החוק לאנגלית מופיע באתר הפרלמנט של שבדיה, בקישור: http://www.riksdagen.se/templates/R_Page_6307.aspx, תאריך כניסה: 4 במרס 2010.

³³ Appointments Proposals Board for the Swedish Judiciary (Tjänsteförslagsnämnden för domstolsväsendet).

³⁴ במקביל יש מערכת בתי-משפט מינהליים בשלוש ערכאות.

³⁵ סעיף 4 בפרק 3 וסעיף 2 בפרק 4 לחלק הראשון של חוק הפרוצדורה השיפוטית (Swedish Code of Judicial Procedure); תרגום החוק לאנגלית מופיע בקישור: <http://www.sweden.gov.se/content/1/c4/15/40/472970fc.pdf>, תאריך כניסה: 4 במרס 2010.

³⁶ "The Governance of Britain – Judicial Appointments", supra note 2, p. 69.



6.1. הערכאות העליונות של בתי-המשפט הפדרליים³⁸

נוסף על בית-המשפט החוקתי הפדרלי, בגרמניה יש חמש מערכות משפט נפרדות לתחומי המשפט השונים, ובראש כל אחת מהמערכות יש בית-משפט עליון לאותו תחום.³⁹

שופטים בגרמניה מתמנים, בדרך כלל, לאחר סיום לימודיהם האקדמיים והכשרה מיוחדת לתפקידי שיפוט, ורובם מקבלים קביעות במערכת המשפט ומתקדמים בתוכה עד גיל הפרישה.

לפי חוק-היסוד של גרמניה,⁴⁰ מינוי שופטים לערכאות העליונות של בתי-המשפט הפדרליים הוא בסמכות משותפת של שר המשפטים הפדרלי (או השר הפדרלי הרלוונטי לאותו בית-משפט)⁴¹ והוועדה לבחירת שופטים (committee for the selection of judges), שחברים בה 16 השרים הרלוונטיים במדינות (Länder) או נציגיהם ו-16 חברים נוספים שבוחר הבית התחתון של הפרלמנט (Bundestag).⁴²

הליך הבחירה והמינוי מפורט בחוק לבחירת שופטים:⁴³

- כל חברי הוועדה לבחירת שופטים והשר הפדרלי רשאים להציג מועמדים לוועדה.
 - בחירת הוועדה אמורה להתבסס על השאלה אם למועמד יש כישורים מקצועיים ואישיים הדרושים לתפקיד.
 - ישיבות הוועדה אינן פתוחות לציבור.
 - הבחירה נערכת בהצבעה חשאית, ונדרש רוב רגיל לאישור הבחירה.
 - לאחר בחירת הוועדה, המינוי מתבצע רשמית על-ידי הנשיא הפדרלי.
- נוסף על האמור לעיל, חוק בתי-המשפט⁴⁴ מאפשר מעורבות של השופטים בבחירת שופטים חדשים לכל אחת מהערכאות הפדרליות העליונות, אם כי מדובר בסמכות מייעצת בלבד.

³⁷ המידע בפרק זה מבוסס בין השאר על תשובות של הפרלמנט של גרמניה על בקשות מידע של הפרלמנטים באירלנד ובצ'כיה שנשלחו באמצעות ארגון ה-ECPRD (European Centre for Parliamentary Research & Documentation) בינואר 2008 ובפברואר 2009, להלן: מידע מה-ECPRD.

³⁸ פרק זה מבוסס, כאשר לא צוין אחרת, על:

"Judicial Selection Controversy at the Federal Court of Justice", *German Law Journal*, Volume 2, No. 8, (2001), at: <http://www.germanlawjournal.com/article.php?id=69>, retrieved: March 11th, 2010.

³⁹ הערכאות העליונות: בית-המשפט הפדרלי לצדק (Federal Court of Justice) לתחום האזרחי והפלילי; בית-המשפט הפדרלי לעניינים מינהליים (Federal Administrative Court); בית-המשפט הפדרלי לענייני כספים (Federal Finance Court); בית-המשפט הפדרלי לענייני עבודה (Federal Labor Court); בית-המשפט הפדרלי לעניינים סוציאליים (Federal Social Court).

⁴⁰ חוק-היסוד של גרמניה (Grundgesetz, GG); תרגום החוק לאנגלית מופיע בקישור: <http://www.iuscomp.org/gla/statutes/GG.htm#IX>, תאריך כניסה: 11 במרס 2010.

⁴¹ למשל, את שופטי בית-המשפט הפדרלי לצדק ממנה שר המשפטים, ואילו את שופטי בית-המשפט הפדרלי לענייני עבודה ממנה שר העבודה.

⁴² סעיף 95 לחוק-היסוד.

⁴³ Richterwahlgesetz (Judicial Selection Act); לא מצאנו תרגום של החוק לאנגלית.

⁴⁴ סעיפים 54-57 לחוק בתי-המשפט (Deutsche Richtergesetz (German Judiciary Act); תרגום החוק לאנגלית מופיע בקישור: <http://www.iuscomp.org/gla/statutes/DRiG.pdf>, תאריך כניסה: 11 במרס 2010.



לפי החוק, **בכל אחד מבתי-המשפט העליונים הפדרליים** תוקם **מועצה למינויים שיפוטיים** (council for judicial appointments) ותכהן ארבע שנים. הרכב המועצה:

- בבית-המשפט הפדרלי לצדק – נשיא בית-המשפט, סגנו וחמישה שופטים נוספים;⁴⁵
 - בשאר בתי-המשפט העליונים הפדרליים – נשיא בית-המשפט, סגנו ושלושה שופטים נוספים.⁴⁶
- לפני בחירה או מינוי של שופט לאחת הערכאות הפדרליות העליונות תיעשה פנייה אל המועצה למינויים שיפוטיים באותו בית-משפט. **על המועצה להגיש בתוך חודש חוות דעת מנומקת בכתב** בדבר כישוריו האישיים והמקצועיים של המועמד בהתבסס על העבר המקצועי וההכשרה שלו. **כאמור, לחוות הדעת של המועצה אין מעמד מחייב.**
- השופטים **בערכאות הפדרליות הנמוכות יותר** ממונים על-ידי הנשיא הפדרלי בהמלצת השר הרלוונטי.⁴⁷

6.2. בית-המשפט הפדרלי לחוקה

- הסמכות לבחור שופטים לבית-המשפט הפדרלי לחוקה נתונה לפרלמנט הפדרלי**, כמפורט להלן:⁴⁸
- בבית-המשפט הפדרלי לחוקה מכהנים 16 שופטים לתקופת כהונה של 12 שנה (שאינה ניתנת לחידוש), וגיל הפרישה הוא 68.⁴⁹
 - **שני בתי הפרלמנט** בוחרים את השופטים – את מחציתם הבית העליון (Bundesrat) ואת מחציתם הבית התחתון (Bundestag);⁵⁰ **השופטים ממונים רשמית על-ידי הנשיא הפדרלי**.⁵¹
 - השופטים ייבחרו **מתוך רשימות מועמדים לשיפוט שיכין משרד המשפטים הפדרלי**.⁵² הרשימות יעודכנו ויועברו ליושבי-ראש בתי הפרלמנט שבוע לפחות לפני המועד לבחירת שופטים.⁵³
 - **הבית העליון בוחר את השופטים בהצבעה ישירה ברוב של שני-שלישים** מהמצביעים לפחות.⁵⁴
 - **הבית התחתון בוחר את השופטים באופן לא ישיר על-ידי ועדה לבחירת שופטי בית-המשפט לחוקה**, המוקמת לשם כך⁵⁵ לפי הוראות אלה:⁵⁶

⁴⁵ מחמשת השופטים הנוספים – שניים ייבחרו על-ידי הנשיא וסגנו ושלושה בבחירות ישירות וחשאיות של שופטי בית-המשפט.

⁴⁶ משלושת השופטים הנוספים – אחד ייבחר על-ידי הנשיא וסגנו ושניים בבחירות ישירות וחשאיות של שופטי בית-המשפט.

⁴⁷ מידע מאתר אינטרנט של הנציבות האירופית; באתר מרוכז מידע על עניינים משפטיים אזרחיים ומסחריים במדינות האיחוד האירופי (European Judicial Network in Civil and Commercial Matters). המידע על גרמניה מופיע בקישור: http://ec.europa.eu/civiljustice/legal_prof/legal_prof_ger_en.htm, תאריך כניסה: 11 במרס 2010.

⁴⁸ חוק בית-המשפט החוקתי הפדרלי (BVerfGG); תרגום החוק לאנגלית מופיע בקישור: <http://www.iuscomp.org/gla/statutes/BVerfGG.htm>, תאריך כניסה: 21 בפברואר 2010.

⁴⁹ סעיפים 2 ו-4 לחוק בית-המשפט החוקתי הפדרלי.

⁵⁰ סעיף 5 לחוק בית-המשפט החוקתי הפדרלי, וכן סעיף 194(1) לחוק-היסוד של גרמניה (Grundgesetz, GG); תרגום החוק לאנגלית מופיע בקישור: <http://www.iuscomp.org/gla/statutes/GG.htm#IX>, תאריך כניסה: 21 בפברואר 2010.

⁵¹ סעיף 10 לחוק בית-המשפט החוקתי הפדרלי.

⁵² ברשימות תובא רשימה של מועמדים לשיפוט שהציעו סיעות בפרלמנט, הממשל הפדרלי והממשלות במדינות (Länder), וכן רשימה של השופטים הפדרליים העומדים בתנאי הכשירות. תנאי הכשירות: גיל 40 ומעלה; כשירות להתמנות לבית התחתון של הפרלמנט; הסכמה למינוי. לפחות שישה מהשופטים ייבחרו מקרב שופטי בתי-המשפט הפדרליים העליונים האחרים.

⁵³ אם בתוך חודשיים מפרישתו של שופט לא ממונה לו מחליף, על ראש הגוף הבוחר הרלוונטי – דהיינו, יושב-ראש הוועדה לבחירה בבית התחתון או יושב-ראש הבית העליון – לפנות אל בית-המשפט החוקתי הפדרלי בבקשה שזה יציע מועמדים למשרה, אך אין בכך לפגוע בזכותו של הגוף הבוחר לבחור אדם שבית-המשפט לא הציע. מליאת בית-המשפט תבחר את המועמדים ברוב רגיל. למשרה אחת יוצעו שלושה מועמדים לפחות; לכמה משרות יוצעו פי-שניים מועמדים ממספר המשרות הפנויות לפחות. סעיפים a7 ו-8 לחוק בית-המשפט החוקתי הפדרלי.

⁵⁴ סעיף 7 לחוק בית-המשפט החוקתי הפדרלי.



- בוועדה 12 חברים המשקפים ייצוג יחסי של סיעות הבית.
- על חברי הוועדה לשמור על סודיות בנוגע לתוכן דיוני הוועדה וההצבעות בה ובנוגע למידע אישי שמגיע לידיהם בדבר המועמדים לשיפור.
- שופט ייבחר אם זכה לקולותיהם של שמונה מצביעים לפחות.

7. ליטא⁵⁷

לפי חוקת ליטא,⁵⁸ נשיא המדינה מוסמך להציע מועמדים לשופטים ולנשיאים בבית-המשפט לחוקה ובבית-המשפט העליון של ליטא; מינוי השופטים לבתי-משפט אלו הוא בסמכות הפרלמנט (Seimas).

הליך המינוי, הכולל שימוע למועמדים, מתנהל בפני מליאת הפרלמנט, הוועדות וסיעות הבית. פרטי ההליך נקבעו בתקנון הפרלמנט (Statute of the Seimas)⁵⁹ כמפורט להלן:⁶⁰

- קורות חייהם של המועמדים לשתי הערכאות יחולקו לחברי הפרלמנט מראש ויפורסמו בעיתונות שבועיים לפחות לפני הצגת המועמדים. המידע על המועמדים לבית-המשפט החוקתי יועבר לפרלמנט שלושה חודשים לפחות לפני הליך המינוי.
- המועמדים יוצגו בפני מליאת הפרלמנט על-ידי נשיא המדינה (הגורם שהציע את מועמדותם). יוקצבו לשם כך 10 דקות לכל מועמד. על המועמדים להשתתף בישיבה זו. מהלך הישיבה:
 - כל מועמד יציג את עצמו בפני המליאה (יוקצבו לשם כך 10 דקות);
 - לאחר מכן עליו להשיב על כל השאלות (ללא יוצא מהכלל) שיפנו אליו חברי הפרלמנט (יוקצבו לשם כך 15 דקות לכל מועמד).
- לאחר ההצגה במליאה, ועדות הפרלמנט הרלוונטיות וסיעות הבית רשאיות לזמן את המועמדים להופיע בפניהן ולהשיב על שאלות. על הוועדות והסיעות לדווח לפרלמנט על מסקנותיהן בדבר כל מועמד בתוך שבעה ימים מהיום שבו הוצג לראשונה בפני הפרלמנט.
- בתוך עשרה ימים מהצגת המועמדות לראשונה תידון המועמדות בישיבת מליאה של הפרלמנט. על המציע (הנשיא) והמועמד להשתתף בישיבה זו. מהלך הישיבה:
 - תחילה יישמעו מסקנותיהן של הוועדות והסיעות;
 - לאחר מכן יתנהל דיון, ובסיומו יקבל כל מועמד את רשות הדיבור (ל-10 דקות);

⁵⁵ יצוין כי הבית התחתון של הפרלמנט בגרמניה (Bundestag) משתתף במינוים של מועמדים לגופים חוץ-פרלמנטריים רבים, אך בדרך כלל באמצעות מליאת הבונדסטאג, ולא בוועדות או בגופים אחרים.

⁵⁶ סעיף 6 לחוק בית-המשפט החוקתי הפדרלי.

⁵⁷ מידע מה-ECPRD, ראו לעיל הערה 37.

⁵⁸ סעיפים 67 ו-84 לחוקת ליטא; תרגום החוקה לאנגלית מופיע באתר הפרלמנט, בקישור: <http://www3.lrs.lt/home/Konstitucija/Constitution.htm>, תאריך כניסה: 23 בפברואר 2010.

⁵⁹ סעיפים 199-204 לתקנון; תרגום התקנון לאנגלית מופיע באתר הפרלמנט, בקישור: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_e?p_id=284135, תאריך כניסה: 23 בפברואר 2010.

⁶⁰ יצוין כי מדובר בהליך כללי החל בכל מקרה שבו הפרלמנט מוסמך למנות נציגים לגופים ציבוריים כגון מבקר המדינה, נגיד הבנק המרכזי ונציגי ועדת הבחירות המרכזית.



○ לבסוף המליאה תקיים הצבעה בשאלת המינוי של כל מועמד, ככל הנראה ברוב רגיל.⁶¹ במינוי שופטים לבית-המשפט לחוקה ההצבעה היא חשאית. לא מצאנו הוראה מיוחדת בדבר שיטת ההצבעה במינוי לבית-המשפט העליון.⁶²

8. ארה"ב – ערכאות פדרליות⁶³

מינוי שופטים לבתי-המשפט הפדרליים, ובכלל זה לבית-המשפט העליון של ארה"ב, נעשה בהליך שבו הרשות המבצעת (הנשיא), מציעה את המועמד וממנה אותו, לאחר שהרשות המחוקקת (הסנאט) מאשרת את המינוי.⁶⁴

לפי חוקת ארה"ב, הסמכות למנות נושאי משרה בכירים בממשל הפדרלי היא של הנשיא, בעצתו ובהסכמתו של הסנאט, אשר באופן מסורתי ממלא תפקיד מרכזי באישור המינויים. בחוקה נקבע שהנשיא "יציע מועמדים, ובעצתו ובהסכמתו של הסנאט ימנה... שופטים לבית-המשפט העליון וכל נושאי המשרה האחרים של ארצות-הברית, שמינוי לא נקבע כאן בדרך אחרת ואשר ייקבע בחוק...".⁶⁵ לרשות השופטת אין תפקיד פורמלי בהצעת המועמדים או באישור מינויים אלו, אם כי בבחירת שופטים לבית-המשפט העליון יש מסורת לא מחייבת של התייעצות של הנשיא עם נשיא בית-המשפט העליון ושופטיו לפני בחירת המועמד.

חשוב להדגיש כי אישור הסנאט למינויים נשיאותיים מחויב, כאמור, על-פי החוקה, אולם פרטי הליך האישור וקיומו של הליך שימוע למועמדים למשרות פדרליות בכירות, ובכלל זה משרות שיפוטיות,⁶⁶ אינם קבועים בחוקה או בחוק כלשהו, אלא בתקנון הסנאט (Rules of the Senate)⁶⁷ ובכללים של ועדת הסנאט שהתפקיד שבו מדובר הוא בתחום עיסוקה.

באופן מעשי, "עצתו והסכמתו של הסנאט" בדבר מינוי של מועמד למשרת שיפוט פדרלית משתקפות בהליך האישור (confirmation process). הליך זה כולל בדרך כלל חקירות ושימועים פומביים בוועדת הסנאט העוסקת בענייני מערכת המשפט (Senate Committee on the Judiciary). הליכי החקירה

⁶¹ לא מצאנו מידע על רוב מיוחד הדרוש להחלטה. ככלל, החלטות הפרלמנט מתקבלות ברוב רגיל של הנוכחים. מידע מאתר הפרלמנט, בקישור: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=231&p_d=2931&p_k=2, תאריך כניסה: 23 בפברואר 2010.

⁶² שם.

⁶³ פרק זה מבוסס, בין השאר, על מסמך קודם של מרכז המחקר והמידע של הכנסת, אישור מינויים לתפקידים בכירים על-ידי הסנאט האמריקאי: הליכי שימוע וחובת דיווח, כתיבה: עו"ד ליאור בן-דוד, 29 בנובמבר 2006: <http://www.knesset.gov.il/MMM/data/pdf/m01793.pdf>

⁶⁴ CRS Congressional Research Service, "Supreme Court Nomination: Senate Floor Procedure and Practice, 1789-2009", RL33247, updated: June 5th, 2009, p. 1, at: <http://www.fas.org/sgp/crs/misc/RL33247.pdf>, retrieved: February 16th, 2010.

⁶⁵ סעיף 2, פסקה 212 לחוקת ארה"ב. תרגום החוקה לעברית מופיע באתר האינטרנט של שגרירות ארצות-הברית בישראל, בקישור: <http://www.usembassy-israel.org.il/publish/constitution/index.html>, תאריך כניסה: 16 בפברואר 2010.

⁶⁶ הליך זה, שבו הנשיא מציע מועמדים והסנאט מאשר את המינוי, נוגעי לשופטי בית-המשפט העליון של ארה"ב והערכאות הפדרליות הנמוכות יותר אך גם לנושאי משרות בכירות אחרים בממשל הפדרלי, ובכללם חברי קבינט, בכירים בצבא ומנהלי סוכנויות כגון ה-CIA וה-FBI. בתי-המשפט הפדרליים שבהם מוחל הליך מינוי זה: בית-המשפט העליון של ארה"ב, בתי- המשפט הפדרליים לערעורים, בתי-המשפט המחוזיים (U.S. District Courts) ובית-המשפט לסחר בין-לאומי (Court of International Trade). יצוין כי הליך המינוי לערכאות פדרליות אחרות שונה, והוא לא ייסקר במסמך זה בהרחבה; למשל שופטי בתי-המשפט לפשיטת רגל (Bankruptcy judges), היושבים בבתי-המשפט המחוזיים, ממונים על-ידי בתי-המשפט לערעורים לכהונה של 14 שנה; שופטים זוטרים בבתי-המשפט המחוזיים (Magistrate judges) ממונים על-ידי שופטי בתי- המשפט המחוזיים לכהונה של שמונה שנים. אתר האינטרנט של בתי-המשפט הפדרליים של ארה"ב: http://www.uscourts.gov/understand03/content_5_0.html, תאריך כניסה: 17 בפברואר 2010.

⁶⁷ Rules of the Senate, Rule XXXI, Executive Session – Proceedings on Nominations, at: <http://rules.senate.gov/public/index.cfm?p=RuleXXXI>, retrieved: February 16th, 2010.



והשימוע מאפשרים לוועדה לבחון את כישורי המועמד ואת ניגודי העניינים שעלולים להיות כרוכים במינויו בטרם אישור המינוי. ככלל, מועמדים לתפקידים שיפטיים נבדקים ביתר קפידה ממועמדים לתפקידים אחרים,⁶⁸ בין השאר משום ששופטים פדרליים ממונים לכל החיים⁶⁹ ובשל חשיבותה המיוחדת של מערכת המשפט הפדרלית.⁷⁰

הליך המינוי של מועמדים לתפקידי שיפוט פדרלי בפני הוועדה לענייני מערכת המשפט:⁷¹

- לוועדה נמסר מידע על המועמד, ובכללו פירוט הניסיון המקצועי של המועמד והערכה של לשכת עורכי-הדין האמריקנית (American Bar Association).
- לאחר קבלת כל המידע המפורט לעיל ייקבע מועד לשימוע פומבי בוועדה,⁷² ובו ייחקר המועמד ויידרש להשיב על שאלות חברי הוועדה.⁷³
- לאחר מכן תשמע הוועדה עדויות של גורמים נוספים התומכים במינוי או מתנגדים לו.
- רק אז תבחן הוועדה את המועמדות בישיבה שנועדה לכך; בישיבה הוועדה רשאית לאשר את המינוי, לדחות אותו או להעביר את המועמדות לדיון במליאת הסנאט ללא המלצה.
- לפי תקנון הסנאט וכללי הוועדה, מספר הסנטורים הדרוש כדי ליצור קוורום לשם קבלת החלטה על המינוי הוא מחצית מחברי הוועדה לפחות⁷⁴ (בוועדה חברים 19 סנאטורים).

⁶⁸ ההחלטה אם לקיים או לא לקיים הליך שימוע נתונה לשיקול דעתו של יושב-ראש הוועדה שדנה במינוי. ההכרעה בעניין תלויה, בין השאר, בחשיבות המשרה שבה מדובר ובעומס העבודה של הוועדה. למעשה, קרוב ל-99% מכלל המינויים הנשיאותיים (צבאיים ואזרחיים גם יחד) מאושרים דרך שגרה בסנאט בהסכמה פה אחד, ואינם נבחנים בוועדה בצורה פורמלית. להרחבה ראו:

CRS Congressional Research Service, "Senate Consideration of Presidential Nominations: Committee and Floor Procedure", RL31980, updated: May 8th, 2009, p. 1, at: http://assets.opencrs.com/rpts/RL31980_20090508.pdf;
CRS Congressional Research Service, "Evolution of the Senate's Role in the Nomination and Confirmation Process: A Brief History", RL31948, updated: July 2nd, 2008, p. 5, at: http://www.senate.gov/CRSReports/crs-publish.cfm?pid=0E%2C*P%5C%3F%3F%20P%20%20%0A, retrieved: February 17th, 2010.

⁶⁹ לפי סעיף 3, פסקה 1 לחוקת ארה"ב: "השופטים... יכהנו במשרותיהם כל עוד התנהגותם הולמת"; משמעות הדברים היא מינוי לכל החיים או עד לפרישה מרצון, במטרה להבטיח את עצמאות הרשות השופטת.

⁷⁰ CRS Congressional Research Service, "Supreme Court Appointment Process: Roles of the President, Judiciary Committee, and Senate", RL31989, updated: February 19th, 2010, p. 1, 3, at: <http://www.fas.org/sgp/crs/misc/RL31989.pdf>, retrieved: May 4th, 2010.

⁷¹ שלא כמו ועדות אחרות בסנאט, בכללי הוועדה העוסקת בענייני מערכת המשפט אין הוראות מפורטות בדבר ההליך לאישור מינויים. כללי הוועדה מופיעים בקישור: <http://judiciary.senate.gov/about/committee-rules.cfm>, תאריך כניסה: 17 בפברואר 2010.

יצוין כי ועדות אחרות בסנאט האחראיות לאישור מינויים לתפקידים אחרים שבתחום סמכותן מבקשות בדרך כלל מהמועמד הצהרה פיננסית, ולעתים אף עורכות חקירות עצמאיות או מקבלות עליו דוחות רקע של ה-FBI. עם זאת, לא מצאנו מידע ספציפי שלפיו הוועדה לענייני מערכת המשפט בוחנת נושאים אלו בנוגע למועמדים למשרות שיפוט. ראו:

CRS, "Senate Consideration of Presidential Nominations", RL31980, pp. 3-4, supra note 68.

⁷² על-פי תקנון הסנאט, הליכי השימוע פתוחים לציבור, אלא אם כן, בהצבעת רוב חברי הוועדה, הוחלט לסגור אותם בפני הציבור מטעם כלשהו שנקבע בתקנון. ראו: Senate Rule XXVI. בהקשר זה יצוין כי מאז 1992, כדי לאפשר בדיקה של סוגיות שעלו בחקירות סודיות שנערכו בנוגע למועמד, הוועדה מנהלת עם כל מועמד דיון אחד לפחות בדלתים סגורות.

⁷³ אין הסדרה פורמלית של סדרי השימוע. בעשורים האחרונים נחקרו רוב המועמדים חקירה אינטנסיבית ונשאלו שאלות בנושאים רבים ומגוונים; בין השאר נשאלו מועמדים על הרקע האישי שלהם, על ניסיונם המקצועי והמשפטי, על פעילותם הציבורית הקודמת, על סוגיות חברתיות, פוליטיות וחוקתיות, על פילוסופיה שיפוטית ועל האופן שהיו פוסקים בתיקים מסוימים שנדונו בבתי-המשפט. לתיאור של הליך השימוע אופייני ראו:

CRS, "Supreme Court appointment Process", RL31989, pp. 29-32, supra note 70.

⁷⁴ Senate Rule XXVI, clause 7(a)(1); Rules of Procedure, Senate Committee on the Judiciary, Rule III(1), at: <http://judiciary.senate.gov/about/committee-rules.cfm>, retrieved: February 18th, 2010.



לאחר החלטת הוועדה **מועבר המינוי לדיון ולהכרעה במליאת הסנאט**. על-פי תקנון הסנאט, לסנאט יש שלוש אפשרויות: לאשר את המינוי, לדחות אותו או להחזיר את המינוי לוועדה לדיון נוסף.⁷⁵ כדי לאשר את המינוי במליאה נדרש **קוורום של רוב חברי הסנאט** שנוכחים ומצביעים בדיון.

לאחר שהסנאט החליט לאשר את המינוי או לדחות אותו, מזכיר הסנאט מעביר את ההחלטה לבית הלבן. אם אישר הסנאט את המועמד, יתבצע המינוי רשמית על-ידי הנשיא.

9. ספרד

9.1. בית-המשפט העליון וערכאות השיפוט הכלליות⁷⁶

שופטי ערכאות השיפוט הכלליות בספרד ממונים **רשמית על-ידי המלך** בצו שמאשר ראש הממשלה או אחד השרים.

גיוס ראשוני של שופטים בספרד נעשה בדרך כלל לאחר סיום מסלול ייעודי באוניברסיטה. **מועצת השפיטה הכללית** (Consejo General del Poder Judicial – CGPJ) היא הגוף האחראי למינוי שופטים. בפועל, בשל המשקל הרב שניתן בשיטה זו לקידום על-פי ותק במערכת, **שיקול דעתה של המועצה מוגבל למדי**, זולת התפקידים הבכירים במערכת.⁷⁷ בנוגע למינוי לתפקידים הבכירים – נשיאי בתי-המשפט בערכאות השונות ושופטי בית-המשפט העליון – המועצה נדרשת **לבחור מועמד אחד משלושה** שמוצעים לה.

לפי חוקת ספרד,⁷⁸ בראש **מועצת השפיטה הכללית** עומד נשיא בית-המשפט העליון, וחברים בה 20 איש אשר נבחרים לתקופה של חמש שנים (שאינה ניתנת להארכה). 12 חברי המועצה ייבחרו מהשופטים מכל ערכאות השיפוט (מ-36 מועמדים), והשמונה האחרים ייבחרו ממשפטנים מוכרים ובעלי ניסיון של יותר מ-15 שנה במקצוע. הפרלמנט בוחר את חברי המועצה – מחציתם הקונגרס ומחציתם הסנאט.⁷⁹

⁷⁵ צעד זה אינו ננקט לעתים קרובות. החזרת מינוי לדיון בוועדה עשויה לאפשר לה לשקול מחדש את המלצתה כאשר מתגלה מידע חדש הנוגע למועמד.

⁷⁶ המידע בפרק זה מבוסס, כאשר לא צוין אחרת, על שני המקורות האלה:

- Olga Cabrero, "Guide to Legal Research in Spain", February 2005, at: <http://www.nyulawglobal.org/globalex/Spain.htm#Judicial>, retrieved: March 18th, 2010.
- "The Governance of Britain – Judicial Appointments", supra note 2, p. 68-69;
- John Bell, "Judicial Appointments: Some European Experiences", Cambridge, October 2003, at: <http://www.law.cam.ac.uk/faculty-resources/10000865.doc>;

⁷⁷ John Bell, supra note 76; Mary L. Clark, "Judges Judging Judicial Candidates: Should Currently Serving Judges Participate in Commissions to Screen and Recommend Article III Candidates Below the Supreme Court Level?" 114 *Penn State Law Review*, p. 49, 117.

⁷⁸ סעיף 122 לחוקת ספרד; תרגום החוקה לאנגלית מופיע באתר הסנאט, בקישור: http://www.senado.es/constitu_i/index.html; תאריך כניסה: 18 במרס 2010.

⁷⁹ הליך בחירת חברי המועצה דומה להליך בחירת השופטים לבית-המשפט החוקתי בכל אחד מבתי הפרלמנט, המפורט בהמשך.



9.2. בית-המשפט לחוקה⁸⁰

לפי חוקת ספרד⁸¹, בבית-המשפט לחוקה 12 שופטים הממונים באופן פורמלי על-ידי מלך ספרד. הקונגרס (הבית התחתון בפרלמנט) בוחר ארבעה שופטים ברוב של שלוש-חמישיות מחבריו, הסנאט (הבית העליון) בוחר ארבעה באותו הרוב, הממשלה בוחרת שניים ומועצת השפיטה הכללית (CGPJ) בוחרת שניים.

השופטים ייבחרו מקרב שופטים ומשפטנים אחרים בעלי ותק של 15 שנה לפחות במקצועם, וימונו לתקופת כהונה אחת של תשע שנים, ללא אפשרות להיבחר מחדש מייד בתום הכהונה (בכל שלוש שנים מתחלפים שליש מהשופטים).⁸²

הליך בחירת המועמדים **בקונגרס** ייעשה **בהצבעה במליאה בפתקי הצבעה**. כל סיעה בבית רשאית להציע עד ארבעה מועמדים ותוכל להסביר את תמיכתה במועמדים אלו במשך חמש דקות. כל חבר קונגרס רשאי להצביע בעבור ארבעה מועמדים לכל היותר. ארבעת המועמדים שזכו במספר הקולות הגדול ביותר יזכו במינוי, ובלבד שזכו כאמור **בשלוש-חמישיות מקולות חברי הקונגרס**.⁸³

הליך הבחירה **בסנאט**⁸⁴ מפורט בתקנון הסנאט:⁸⁵

- **כל סיעה בבית רשאית להציע מועמדים** כמספר המשרות הפנויות (בדרך כלל ארבע משרות). במקביל, **כל פרלמנט של קהילה אוטונומית**⁸⁶ רשאי להציע שני מועמדים.
- בעת הגשת המועמדות על המגיש לציין כי המועמד עומד בכל תנאי הכשירות ולהציג את כישוריו שבזכותם הוא מתאים לתפקיד.
- נשיאות הסנאט תעביר את פרטי המועמדים הכשירים **לוועדת המינויים** (Nominations Committee). ועדת המינויים מורכבת מיושבי-הראש של סיעות הבית ובראשה עומד יושב-ראש הסנאט.
- **ככלל, דיוני ועדת המינויים הם פומביים**,⁸⁷ והיא רשאית לבקש מהמועמדים להופיע בפניה. חברי הוועדה רשאים לשאול את המועמד שאלות על ניסיונו המקצועי ועל מעלותיו האישיות (professional career or personal merits). עם זאת, נשיאות הסנאט תדאג להגן על זכויותיו של המועמד ותפסול שאלות שעשויות לפגוע בכבודו או בזכותו לפרטיות.
- מועמד שזומן להופיע בפני ועדת המינויים ולא עשה כן – מועמדותו לא תועבר למליאה.
- **ועדת המינויים תעביר למליאת הסנאט דוח על התאמת המועמדים למשרות הפנויות**;

⁸⁰ מידע מה-ECPRD, ראו לעיל הערה 37.

⁸¹ סעיף 159 לחוקה.

⁸² את נשיא בית-המשפט לחוקה יבחרו שופטי בית-המשפט, והוא ימונה באופן רשמי על-ידי המלך; סעיף 160 לחוקה.
⁸³ סעיף 204 לתקנון הקונגרס (Standing Orders of the Congress of Deputies); תרגום לאנגלית של התקנון, מעודכן לשנת 2004, מופיע בקישור: http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Informacion/Normas/standing_orders_02.pdf, תאריך כניסה: 22 בפברואר 2010.

⁸⁴ ראו גם מידע מאתר הסנאט, בקישור: http://www.senado.es/procedimientos_i/conformacion/tc/descripcion.html, תאריך כניסה: 22 בפברואר 2010.

⁸⁵ סעיפים 184-186 לתקנון הסנאט (Standing Orders of the Senate); תרגום לאנגלית של התקנון מופיע בקישור: http://www.senado.es/reglamen_i/indices/index.html, תאריך כניסה: 22 בפברואר 2010.

⁸⁶ בספרד יש 17 קהילות שקיבלו על-פי החוקה מעמד אוטונומי, וכל אחת מהן מקיימת מוסדות ממשל עצמי; להרחבה ראו בקישור: http://www.universidad.es/informacion_y_recursos/conocer_espana/lang.en.

⁸⁷ אלא אם כן הוחלט ברוב מוחלט של חברי הוועדה לערוך אותם בדלתיים סגורות.



- בדיון במליאה יוצג הדוח על-ידי נציג ועדת המינויים ותינתן רשות דיבור ליושבי-הראש של כל אחת מסיעות הבית.
- **ההצבעה במליאה תהיה הצבעה חשאית** בפתקי הצבעה. כל סנאטור רשאי להצביע בעבור מספר מועמדים כמספר המשרות הפנויות.
- לאחר ספירת הקולות **ייבחרו המועמדים שקיבלו את רוב הקולות**, ובלבד שזכו, כאמור, **בשלוש-חמישיות מהקולות לפחות**.

10. צרפת⁸⁸

בחוקת צרפת לא נקבע במפורש הגוף האחראי למינוי שופטים, אך סעיף 64 לחוקה⁸⁹ קובע כי **נשיא הרפובליקה** אחראי להבטיח את עצמאותה של הרשות השופטת, וכי עליו להעזר לשם כך **במועצה העליונה לעניינים שיפוטיים** (Conseil supérieur de la magistrature) (בפרק זה: המועצה).

בצרפת, כמו ברוב המדינות הקונטיננטליות, שופט בוחר בקריירה שיפוטית לאחר סיום לימודיו האקדמיים ועובר הכשרה מיוחדת (של כשנתיים) לתפקידי שיפוט; יש לציין כי בתפקידי שיפוט בצרפת נכללים גם שופטים וגם תובעים כלליים,⁹⁰ והמועצה מעורבת במינויים של שני סוגי התפקידים, הן בגיוס הראשוני והן בקידום בתוך המערכת לערכאות גבוהות יותר.

הרכב המועצה נקבע בחוקה.⁹¹ **בראש המועצה עומד נשיא הרפובליקה, שר המשפטים הוא סגנו, וחברים בה 16 חברים נוספים** אשר נבחרים או ממונים לתקופת כהונה של ארבע שנים (שאינה ניתנת לחידוש):

- (1) 12 בעלי תפקידים שיפוטיים (שישה שופטים ושישה תובעים) אשר נבחרים כפי שיפורט בהמשך;
 - (2) שלושה נציגים (שאינם חברי פרלמנט, שופטים או תובעים) – את האחד ממנה נשיא הרפובליקה, את השני ממנה יושב-ראש האספה הלאומית (הבית התחתון בפרלמנט) ואת השלישי ממנה יושב-ראש הסנאט (הבית העליון בפרלמנט);
 - (3) נציג מועצת המדינה (Conseil d'État) (הגוף האחראי למתן ייעוץ לממשלה) שבחרים יתר חבריה.
- במועצה שני הרכבים** (formations) – האחד למינוי שופטים והשני למינוי תובעים. המועצה מתכנסת במליאתה, בראשות נשיא הרפובליקה או שר המשפטים, כדי לדון בעניינים הנוגעים לשני ההרכבים. **בהרכב העוסק במינוי שופטים חברים:**⁹²

⁸⁸ המידע בפרק זה מבוסס, כאשר לא צוין אחרת, על מידע באנגלית מאתר המועצה העליונה לעניינים משפטיים, בקישור: <http://www.conseil-superieur-magistrature.fr>, וכן על המקורות האלה:

- Ministry of Justice, "The Judiciary in France", September 2008, at: http://www.justice.gouv.fr/art_pix/plaquette_justiceenfrance_angl.pdf;
- "The Governance of Britain – Judicial Appointments", supra note 2, pp. 60-61;
- John Bell, supra note 31.

⁸⁹ תרגום לאנגלית של הסעיפים הרלוונטיים בחוקת צרפת מופיע באתר המועצה, בקישור: <http://www.conseil-superieur-magistrature.fr/en/node/161>, תאריך כניסה: 8 באפריל 2010.

⁹⁰ The National Assembly, "The Judicial Authority: The Ordinary Court System and the Court of Cassation (Final Court of Appeal)", at: http://www.assemblee-nationale.fr/english/synthetic_files/file_7.asp, retrieved: April 8th, 2010.

⁹¹ סעיף 65 לחוקה.



(1) שלושת החברים הממונים ;

(2) נציג מועצת המדינה ;

(3) שישה בעלי תפקידים שיפוטיים, ובהם חמישה שופטים ותובע אחד, והם :

- שופט אחד מבית-המשפט העליון (Cour de Cassation) שבוחרים שופטי בית-משפט זה ;
- נשיא ראשון (First President) מבית-משפט לערעורים ונשיא של בית-משפט בערכאה ראשונה (את כל אחד מהם בוחרים שופטי הערכאה שלו) ;
- שני שופטים נוספים ותובע אחד שבוחרים יתר בעלי התפקידים השיפוטיים.

בכל הנוגע למינוי שופטים, להרכב המועצה העוסק בכך יש **שני סוגי סמכויות**:⁹³

- **סמכות להמליץ לנשיא הרפובליקה בדבר מינוי שופטים לבית-המשפט העליון**, נשיאים ראשונים לבתי-המשפט לערעורים ונשיאי חלק מבתי-המשפט בערכאה ראשונה (tribunal de grande instance). במקרים אלו המועצה בוחרת את המועמדים, מראיינת אותם ומחליטה אם להמליץ לנשיא על המינוי של כל מועמד.
- **סמכות לתת חוות דעת מחייבת לשר המשפטים על מינוי יתר השופטים**. במקרים אלו שר המשפטים בוחר את המועמדים ומציג אותם בפני המועצה, וזו בוחרת את המועמדות ואם יש התנגדויות למינוי – היא בודקת אותן. לאחר מכן המועצה מגבשת חוות דעת בדבר כל מועמד, וחוות דעת זו מחייבת את שר המשפטים.

⁹² אתר המועצה, בקישור: <http://www.conseil-superieur-magistrature.fr/en/node/160>, תאריך כניסה: 8 באפריל 2010.

⁹³ אתר המועצה, בקישור: <http://www.conseil-superieur-magistrature.fr/en/node/159>, תאריך כניסה: 8 באפריל 2010.



נספח א' – שיטות מינוי שופטים לבית-המשפט העליון בכמה מדינות נוספות⁹⁴

המדינה	הגוף הממנה	הערות
אוסטרליה (פדרלי)	ראש הממשלה, בהמלצת שר המשפטים (Attorney General)	השר מקיים בדרך כלל הליך התייעצות לא פורמלי ולא מחייב עם שופטים פדרליים ועם משפטנים
דנמרק	שר המשפטים	בהמלצת גוף בוחר
הונגריה	נשיא המדינה	בהמלצת מועצת השיפוט הלאומית (National Judicial Council)*
הודו	נשיא המדינה	בהמלצת נשיא בית-המשפט העליון ושופטים בכירים נוספים
ניו-זילנד	המושל הכללי, בהמלצת הממשלה	בהתייעצות עם השופטים הבכירים
ישראל	נשיא המדינה, לפי בחירה של ועדה לבחירת שופטים	במינוי שופט לבית-המשפט העליון דרוש רוב של שבעה מחברי הוועדה
פולין	נשיא הרפובליקה	בהמלצת מועצת שפיטה לאומית (National Council of Judiciary)*
צ'כיה	נשיא המדינה	על-פי המלצת שר המשפטים
קנדה (פדרלי)	המושל הכללי (נציג המלכה)	ב-2006 הוקמה ועדה מיוחדת של בית הנבחרים אשר ערכה שימוע למועמד לבית-המשפט העליון, אך ב-2008 בעת מינוי שופט לא הוחל ההליך שוב (בשל פיזור הפרלמנט), ואין כיום הכרעה ברורה בדבר שיטת המינוי שתיושם בעתיד
קפריסין	נשיא המדינה	בהמלצת בית-המשפט העליון ; בדרך כלל המינוי נעשה מקרב נשיאי בתי-המשפט המחוזיים

* פרטים על הרכב הגוף ראו להלן [בנספח ב'](#).

⁹⁴ הטבלה מבוססת על מידע ממקורות אלו :

- The Governance of Britain, supra note 2;
- Lord Justice Thomas, "Councils for the Judiciary – States without a High Council – Preliminary Report", Consultative Council of European Judges, *CCJE* (2007)4, March 2007, at: [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE\(2007\)4&Language=lanEnglish](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE(2007)4&Language=lanEnglish);
- Martine Valdes-Boulouque, "The Current Situation in the Council of Europe's Member States", Consultative Council of European Judges, *CCJE* (2007)3, March 2007, at: [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE\(2007\)3&Language=lanEnglish](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE(2007)3&Language=lanEnglish).



הכנסת

מרכז המחקר והמידע

נספח ב' – הרכבן של ועדות/מועצות למינוי/בחירת שופטים בכמה מדינות⁹⁵

חברי הגוף ושיטת בחירתם	מספר החברים	המדינה (שם הגוף)
נבחרים ישירות על-ידי כלל בעלי התפקידים השיפוטיים	20 בעלי תפקידים שיפוטיים ⁹⁶	איטליה – (Consiglio Superior della Magistratura)
נבחרים וממונים על-ידי הפרלמנט	10 עורכי-דין או פרופסורים למשפטים	
חברים במועצה מכוח תפקידם	נשיא בית-המשפט העליון, התובע הכללי העליון ונשיא הרפובליקה	
מכוח תפקידם כנשיאי בתי-המשפט (עליון, גבוה, אזורי ומקומי)	4 שופטים	אירלנד – (Judicial Appointments Advisory Board)
מכוח תפקידו	היועץ המשפטי לממשלה	
נבחרים על-ידי המוסדות	2 נציגי לשכות עורכי-הדין	
ממונים על-ידי השר	3 נציגים נוספים	
חברים מכוח תפקידם	16 שרים רלוונטיים במדינות (länder)	גרמניה – סמכות מינוי לערכאות עליונות פדרליות (Committee for the selection of Judges)
נבחרים על-ידי הבית התחתון בפרלמנט הפדרלי	16 נציגים נוספים	
מכהנים מכוח תפקידם	נשיא בית-המשפט וסגנו	גרמניה – סמכות מייעצת במינוי לערכאות עליונות פדרליות (Council for Judicial Appointments)
נבחרים על-ידי הנשיא וסגנו	2 שופטים	
נבחרים בבחירות ישירות וחשאיות על-ידי שופטי בית-המשפט	3 שופטים	
	3 שופטים	הולנד – (Judicial Selection Committee)
	1 נציג ציבור (מהאקדמיה, מהעיתונות או עורך-דין)	
	1 נציג משרד המשפטים	

⁹⁵ הטבלה מבוססת על מידע ממקורות אלו:

- New Zealand Ministry of Justice, "Appointing Judges: A Judicial Appointments Commission For New Zealand? A public consultation paper", April 2004, at: <http://www.justice.govt.nz/publications/global-publications/a/appointing-judges-a-judicial-appointments-commission-for-new-zealand-a-public-consultation-paper-april-2004>;
- Wim Voermans and Pim Albers, European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ), "Councils for the Judiciary in EU Countries", March 2003, at: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1271182;
- The Governance of Britain, supra note 2;
- Council of Europe website at: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/ccje/textes/Travaux10_en.asp;
- Violaine Autheman and Sandra Elena, "Global Best Practices: Judicial Practices – Lessons Learned from Europe and Latin America", IFES Rule of Law White Paper Series, April 2004, at: http://www.ifes.org/publication/eae6b5d089d0b287174df2742875b515/WhitePaper_2_FINAL.pdf.

⁹⁶ גם באיטליה תובעים כלליים נחשבים לבעלי תפקיד שיפוטי.

⁹⁷ בבית-המשפט הפדרלי לצדק מכהנים במועצה למינויים שיפוטיים שבעה חברים כמפורט בטבלה. ביתר בתי-המשפט העליונים הפדרליים מכהנים במועצה חמישה שופטים: נשיא בית-המשפט וסגנו, שופט אחד שבחרים הנשיא וסגנו ושניים נוספים הנבחרים בבחירות ישירות וחשאיות על-ידי שופטי אותו בית-משפט.



הכנסת

חברי הגוף ושיטת בחירתם		מספר החברים	המדינה (שם הגוף)
חברים במועצה מכוח תפקידם	4 נציגים : נשיא בית-המשפט העליון ; שר המשפטים ; התובע הכללי הראשי ; נשיא לשכת עורכי- הדין הלאומית	15	הונגריה – (National Judicial Council)
נבחרים על-ידי כלל השופטים	9 שופטים		
אחד ממונה על-ידי ועדת החוקה והמשפט ואחד על-ידי ועדת התקציב והכספים	2 חברי פרלמנט		
חברים בוועדה מכוח תפקידם	שר המשפטים ונשיא בית-המשפט העליון	9	ישראל – (הוועדה לבחירת שופטים)
נבחרים על-ידי השופטים	2 שופטים נוספים		
	שר נוסף		
	2 חברי כנסת		
	2 נציגי לשכת עורכי-הדין		
נבחרים על-ידי הפרלמנט – מחציתם על- ידי הקונגרס ומחציתם על-ידי הסנאט – ברוב של שלוש חמישיות	12 שופטים מכל הערכאות 8 משפטים בעלי 15 שנות ניסיון לפחות	21	ספרד – (Consejo General del Poder Judicial)
חבר במועצה מכוח תפקידו	נשיא בית-המשפט העליון		
נבחרים לכהונה של ארבע שנים	24 שופטים מכל ערכאות השיפוט	24	פולין – (National Council of Judiciary)
נבחרים על-ידי כלל השופטים	7 שופטים	17	פורטוגל – (Conselho Superior da Magistratura)
ממונים על-ידי הפרלמנט	7 נציגים שאינם שופטים		
ממונים על-ידי נשיא הרפובליקה	2 נציגים (אחד מהם שופט ואחד שאינו שופט)		
חבר במועצה מכוח תפקידו	נשיא בית-המשפט העליון		
נבחרים על-ידי שופטים ובעלי תפקידים שיפוטיים ⁹⁹	5 שופטים	12 ⁹⁸	צרפת – (Conseil supérieur de la magistrature)
נבחר על-ידי בעלי תפקידים שיפוטיים	1 תובע כללי		
נבחר על-ידי חברי מועצת המדינה	1 נציג מועצת המדינה (Conseil d'État)		
אחד ממונה על-ידי נשיא הרפובליקה, אחד על-ידי יושב-ראש האספה הלאומית ואחד על-ידי יושב-ראש הסנאט	3 חברים (שאינם חברי פרלמנט או שופטים)		
חברים במועצה מכוח תפקידם	נשיא הרפובליקה ושר המשפטים		

⁹⁸ בהרכב העוסק בבחירת שופטים 10 חברים פעילים ; נשיא הרפובליקה ושר המשפטים משמשים יושב-ראש המועצה וסגנו.
במועצה כולה 16 חברים (נוסף על היושב-ראש וסגנו).

⁹⁹ כאמור, בצרפת, בעלי התפקידים השיפוטיים נכללים הן שופטים והן תובעים כלליים.

